

Szent Vencel városában

Számos főiskolás fiatal terveiben szerepel a darabjaira szakadt, egykori szomszédos ország fővárosának legendákból, elbeszélésekből ismert történetének, ma is élő hagyományainak megismerése. Tettük ezt mi is július havának első hetében a Prágába zárándoklók útjára lépve.

Mit sem sejtve a takarékoság nagy lehetőségeiről nemzetközi vasúti jegyet váltva indultunk a szlovákiai éjszakába. Vonatunk Csehország fővárosába érve ontotta ki fáradt utasait, akikre a helyi fiatalok tökéletes angol kiejtéssel közvetített szállásajánlatainak áradata zúdult. Az általunk kiválasztott szállodalánc első képviselője hamarosan meggyőződött arról, hogy újabb (olcsóbb) lehetőség után kell néznünk. Az Óváros közepén, erkélyével a Bethlehem-kápolna látványára nyíló kollégium udvarias diákalkalmazottaival, tiszta szobáival vetett véget szálláskereső utunknak.

A Staré Měston tett rövid séták számos befogadnivalóval gazdagították emlékeztünket, miközben fényképezőgépiünk a nevezetes épületek látványát próbálta egy-egy kockába sűríteni. Tegyük ezt most Prága történetével is, apró keretekbe helyezve gazdagítsuk mindannyiunk albumát.

A kelta eredetű bójok, majd a szlávok megtelepedése után (i. sz. IV–V. sz.) Sabó, őt követően pedig a Přemysl-dinasztia nevét köthetjük Csehország korai történelméhez. 873 körül jutott hatalomra és keresztelkedett meg I. Borivoj fejedelem. I. Boleslaw által meggyilkoltatott Vencel fejedelem 921 és 935 között uralkodott, aki Csehország patronusaként örökös ma is Prága városa fölött. Az uralkodók sorában említenünk kell még I. Vladislaw királyt a strahovi kolostor és az első kőhíd, a Judit-híd építtetőjét. II. Přemysl Ottokár számára az 1278-as morvamezei

veresége mellett a történelem fontosabb feladatát juttatott: az osztrák tartományok nagy részének megszerzésével országát nagyhatalommá tette. A kóborlovagból lett dinasztia-alapító Luxemburgi Károly és a Přemysl-dinasztia női ágát képviselő Erzsébet örökösöként 1346-tól I. Károly (mint német-római császár, IV.) folytatta ősei tevékenységét. Uralkodása idejére esett Prága fénykora. 1348-ban alapította meg az egyetemet és felépíttette az Óvárost. IV. Vencel uralkodása alatt lelte halálát (1393) Prága első püspöke Nepomuki János, majd 1415-ben Husz János. Podjebrád György (1458–1471) után lengyel (Jagelló Ulászló), majd egészen 1818-ig Habsburg uralkodók öregbítették a főváros hírnevét. Második virágkorát II. Rudolf európai művészekből és tudósokból álló udvarának köszönhette. A harmincéves háború véres időszakát viszonylag nyugodtabb, de vallási villongásoktól zajos évek követték. A XVIII. század bajor, szász, francia, porosz megszállók hadával veszélyeztette Prága nagyvárosi életét. II. József alatt az ország önálló vezetésének utolsó maradványait is felszámolták. 1781-ben hirdették ki Csehországban is a jobbágyfelszabadításról szóló rendeletet. A zsidók politikai jogokat kaptak. 1789-ben egyesítették a Hradszint, a Kisoldalt, az Ó- és Újvárost, valamint a gettót, a mai Józsefvárost.

Prága történelme ezzel természetesen nem ért véget, hiszen a XIX.–XX. sz. hullámhegyei és völgyei tovább formálták életét. Kirándulásunkat és érdeklődésünket azonban, főként képzőművészeti szempontból a román, a gótika korszaka, és a kissé szűkebb teret képviselő reneszánsz irányította. Az irodalom Kafka, Rilke, Neruda, Hašek, Kisch világával, a zene Smetana, Dvořák ihlette

hangulatával a későbbi századok perspektíváját nyitotta felénk.

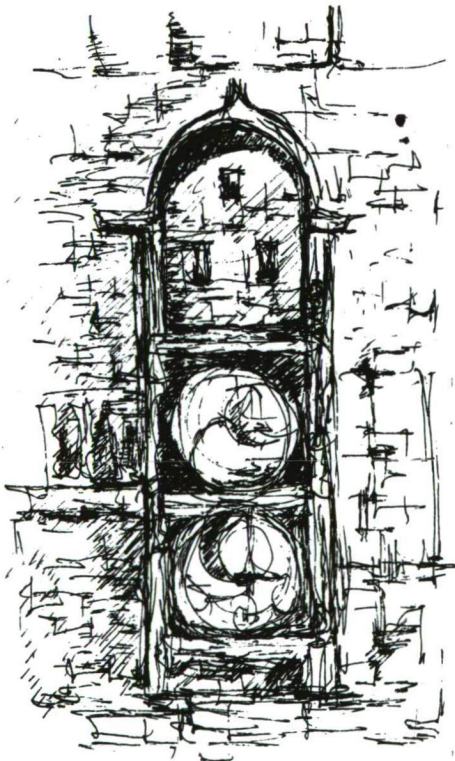
Késő délutáni, esti sétáink külföldiektől zajos, mégis a falakból áradó nyugalommal telített hangulatban, ezek által kitaposott útvonalon vezettek az Óváros terére. Miközben a híres cseh sör mellett szemléltük a sötétkék felhőkbe burkolózott Týn-templom kivilágított tornyait, s a teret keretező pasztell színű épületeket, a toronyóra harangja figyelmet követelve szakította meg a nyüzsgést. A legenda szerint Hanuš mestert, az óra alkotóját a megrendelők szomorú és végzetes sorsra ítélték.

„Gépezetének híre futótűzként terjedt el Prágában, így azon a napon, mikor az órat működésbe kellett hozni, nagy tömeg tolongott a városháza előtt: prágai polgárok és kézművesek, férfiak és nők, az egész városi tanács, valamint a prágai egyetem magiszterei és tudós doktorai. Volt is mit csodálni. A

kitűzött órában megkondult a kis harang, az óra fölött kinyílt két kis ajtó, s a nézők ámuló szeme előtt a Mesterrel együtt kivonult a tizenkét apostol, míg a halál kitartóan rángatta a kis lélekharang kötelét, s az öregember nemet intett a fejével, mint aki még nem akar távozni e világból, a zsupori erszényét rázta, s föntről a török komor képpel figyelte a báméskodókat. A nagy számlapon arany körök és vonalak ragyogtak, s a nép szent ámulattal nézte a sok furcsa jelzést, vonalat és számot, a tizenkét égi jelképet ábrázoló kerek táblát meg a többi dolgokat.”¹ A városatyák irigysége vezetett a mester megvakíttatásához és keserves halálához. Így történt, hogy Prága városán kívül máshol nem csodálható Orlojhoz hasonló óra. Prága ezen nevezetességének a városháza ad otthont, mely egy polgárházból 1338-ban alakult a városatyák székhelyévé. Maga az épület a gótika jegyében született, de a háromrészes ablakkal és a „Praga Caput Regni” felirattal ékeskedő hozzáépítés már a reneszánsz korát idézi.

A városháza nyitja a kirakodósátrak rengetegét, „sorbanálló” éttermek csalogató látványát, Husz János emlékműve körül csoportosuló turisták tömegét befogadó, a színek halvány árnyalataiban pompázó teret. A Týn-templom jellegzetes tornyai szinte az egész Óvárost uralják. Bach, Vivaldi, Mozart művei mindennapos vendégei a déli kapun megközelíthető, 1365 és 1511 között épült, Tycho Brache barna márványból készült síremlékét is állványok alá rejtő tornyok koncerttermének.

Prága nevetességeinek sokasága előre kidolgozott terv megalkotására készítetett bennünket. Így került a második nap programjai közé a város egyik legszebb és legjellegzetesebb építménye a Károly-híd. Az Óvárosi Hídtornyóról Szt. Adalbert, Szt. Vencel, IV. Károly tekintete vetődik a hídhoz érkezőkre. A torony tetejéről a nemesi palotákkal ékeskedő Kisoldal és a Hradzsín hívogató

látványa ad jelt a továbbhaladáshoz. A hidat ellepő turisták és az őket szórakoztatni vágyó helyiek forgatagán átvergődve az Új várlepcső látványa újabb megpróbáltatást sejtetett. Tizenöt percnyi „mászás” után szinte felüdülésként hatott a tűző napon álló és örökös egyenruhás strázsák őrsváltásának megtekintése. A vár nevezetességei közül elsőként a Szt. Vitus székesegyházat, a Régi Királyi palotát, a Szt. György-templomot és az Arany utcácskát emelném ki. Sajnos e műemlékek számunkra csak külsejükkel díszelghetnek a helybeliek üzleti fogásai miatt. A székesegyházat apró „vámterületekre” szabdalják, a Szt. György-templom pedig hetekig filmforgatás színhelye volt. Igazi „bódító” élményt az aranyművesek utcája jelentett színes, alacsony házikkal, néhány napos emléket hagyva fejem tetején. A tizennyolc házát 1540 körül építették rá az északi falra. Fölöttük várfolyosó húzódik, ahol fegyverek, páncélok, régi játékok, ruhák kiállítása színesíti a látványt. A folyosó eredetileg a Fehér tornyot amely állami börtönként szolgált a Daliborka toronnyal kötötte össze, amely a késő gótikus vár erődítményének maradványa. Itt tartották fogva Dalibort, Smetana Dalibor lovag című operájának hőseit. Az utcácska történetét legenda örökíti tovább, mely szerint itt II. Rudolf alkímistái éltek. Az épületek közül a legkisebb Kafkának adott otthont 1916–17-ben. Ma ezen házak jelentik az egyik legnagyobb látványosságot, a vár többi, kávéházakat rejtő szűk utcáival. Utunkat folytatva a várat az Északi kapun át hagytuk el. Átmentünk a Lóporhídon, majd a Téli és Nyári Lovarda és a Királyi kertek nyújtottak lehetőséget az újabb kikapcsolódásra. Anna királynő nyári rezidenciája a Belvedere csodálatos kilátást biztosított az azt körülvevő park területére. Utunkat ismét a vár középpontja felé folytattuk, ahol egy kisebb galériában Gustav Klimt jellegzetes női alakjait ismerhettük föl grafikáiról. Aznap ter-

vünkben szerepelt még a Hadtörténeti Múzeum megtekintése is, melynek a Hradcsin téren jellegzetes velencei mintára készült falakkal díszített Schwarzenberg-palota adott otthont. E palota mellett a tér osztozik még az Érseki palota és a Nemzeti Galéria épületével is. Kirándulásunk néhány órás pihenő után szokásos esti sétánkkal végződött, melyet a jezsuita Klementinum tükörtermében felhangzott „Négy évszak” nyugtató dallamai előztek meg.

A következő nap Szt. Cirill és Metód templomának orosz nyelvű idegenvezetéssel egybekötött látogatásával kezdődött. A templom kriptájában állítottak emléket az 1942-es Heyndrich elleni merénylet elkövetőinek. E szomorú emlékhely megtekintése után Vyšegrad következett. A helyiek elbeszélése szerint Libuše fejedelemasszony Prága alapítását, a Přemyslek hatalmát itt jósolta meg, és valóban az ország politikai és egyházi központja lett a X–XII. sz. folyamán.² Itt kapott Szt. Márton, Szt. Péter és Pál, Szt. Katalin, Szt. István és Nagy Károly nevének szentelt templomot.

Az egykori zsidóváros megtekintése az utolsó előtti nap terveiben szerepelt. Az

1100 körül létesített és fallal körülvett gettó Európa egyik legnagyobb zsidó települése volt. Az Állami Zsidó Múzeum, a Maisel-zsinagóga, a kerületi tanácsház (oromzatán a fordított irányban járó mutatókkal díszített, úgynevezett héber órával), a Régi-új zsinagóga őrzik a zsidó nép ereklyéit. A temetkezési egylet szertartási csarnoka melletti temetőben porladó tizenkétezer sírkő egyike a legendabéli Löw rabbi, a Gólem alkotójának nyughelyét fedi. A kóser éttermek, kávézók, apró üzletek jellegzetes hangulatát elhagyva lábaink a hosszú túra után pihenőre vágytak. Kedves ismerősünk az Óvárosi tér várt bennünket.

Franz Kafka, Egon Ervin Kisch szülőháza, néhány modern művész kiállítása, apró ajándékok bevásárlása az utolsó napra várt. Prága napsütéssel búcsúzott látogatóitól:

Majzik Gábortól, Schandl Csillától, Jancsák Csabától és Majzik Andreától...

...Vonatunk a rideg hajnalon „nővézámkikomárno”-felé indult, ahol rövid gyalogtúra (Lendület sétány – Ázsia Áruház – határátkelés) után Komárom városában a vasútállomáson végződött utazásunk.

Majzik Andrea

Felhasznált irodalom

1. *Vaclav Cibula*: Prágai regék. Madách, Bratislava, 1979., 364 p. (id. 14. p., 84. p.)
2. *Karel Krejci*: Prága legendái. Gondolat, 1976., 154 p.
3. *Kestenberg-Gladstein*: The Jews Between Czechs and Germans. in: Hugh Colman (szerk.): The Jews of Czechoslovakia. II. köt., Philadelphia., 1968.

Én Csillag Anna

185 cm. hosszú Loreley-hajamat az általam fiktálált hajkenőcs 14 hónapi használatát után nyertem. Ezen kenőcs a legjobb szer a haj ápolására, a haj törésének előmozdítására, a hajtalaj erősítésére. Uraknál erős szakkállövést segít elő a már rövid használat után úgy a hajnak, mint a szakkállnak természetes fényt és tömörséget kölcsönöz és megőve a korai őszüléstől az emberi kor legvégsőbb határáig.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 ft.

Postai szétküldés naponta

az őszeg előzetes beküldése vagy utánvét mellett az egész világra a gyárból, hová a rendelések intézendők

Csillag Anna

Bécs, I., Graben Nr. 14.
Berlin, Friedrichstrasse 56.

Tek. **Csillag Anna** úrnőnek.

Ő excellenciája Szegény-Mariók grófnő (a berlini nagyhírű neje) megbízásából kérek egy tégelyt az Ön kitűnő kenőcséből. Fogaica egyáltalán hajhó károsítását. A grófnő rendkívül díszesleg nyilatkozott a kenőcs hatásáról.

Kiváló tisztelttel!

Gisela Frida,

Ő excellenciája komornája.

Tek. **Csillag Anna** úrnőnek.

Kérem **Kisbarnaság grófnő** ő excellenciájának Bécs, Herengasse 2., innen 2 tégelyt haj-ápoló kenőcséből a 5 ft. küldeni, miután az igen hatásosnak bizonyult.

Pietal Irma,

Ő excellenciája komornája

Tek. **Csillag Anna** úrnő.

Szüvekedjek utánvéttel 2 tégely hajápoló-kenőcsöt küldeni. Megjött a kitűnő és gyors hatás. Hajam rövid idő alatt bámulatosan magabiztossá és mindennél újrombba mutatkozott. Kenőcsöt mindenkinek a legelőször ajánlhatom.

Kedvits E. W. grófnő,

Unter. Neuburg b. Aach (Csehország).

